

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 3. oktoober 2022
(OR. en)

12934/22

LIMITE

JAI 1252
COPEN 337
FREMP 192
JUSTCIV 119

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Õiguslane koolitus ja selle mõju õiguskaitse kättesaadavusele õigusriigi kontekstis

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele lisas eespool nimetatud eesistujariigi märkus.

Õigusriiki käsitlev arutelu

Õigusalane koolitus ja selle mõju õiguskaitse kättesaadavusele õigusriigi kontekstis

Mitmeid valdkondi, sealhulgas õigust ennast (liikmesriigi, ELi ja rahvusvahelist õigust), Euroopa õigusriigi standardeid, muid kui õigusalaseid teadmisi, kohtusüsteemi kasutatavaid digivahendeid, kohtunike ametioskusi ja juhtimisoskusi hõlmav kvaliteetne koolitus annab suure panuse kohtuotsuste ja kodanikele osutatava õigusemõistmise teenuse kvaliteedi edendamisse¹.

Seega on õigusalane erikoolitus äärmiselt vajalik, eelkõige selleks, et suurendada kohtute ligipääsetavust erivajadustega isikute jaoks, tagada lapsesõbralikud menetlused, kindlustada kuriteoohvrite ja muude haavatavate rühmade jaoks asjakohane tugi ning teha võimalikuks parem teabevahetus kohtute vahel ning meedia ja üldsusega.

Sama oluline on asjaolu, et hea väljaõppe saanud kohtunikud täidavad olulist rolli seoses õigusriigi alalhoidmise ja tõhusa õiguskaitse tagamisega. Nende täienduskoolitus toetab jõupingutusi, mida tehakse riikliku kohtusüsteemi sõltumatuse, kvaliteedi ja tõhususe suurendamiseks.

¹ 2022. aasta ELi õigusemõistmise tulemustabeli joonised 39 ja 32 (9304/22 + ADD 1) ning 2021. aasta ELi õigusemõistmise tulemustabeli joonis 35 (10934/21).

Õiguslase koolituse tähtsust kohtusüsteemide põhitunnuste kontekstis tunnistatakse nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil. Liikmesriigid pakuvad oma kohtute liikmetele õiguslasest erikoolitust kas pädevate ministeeriumide, omavalitsusorganite või konkreetsete akadeemiliste asutuste kaudu. Esmane koolitus aitab olulisel määral kaasa sõltumatuks ja erapooletuks õigustöötajaks saamisele; koolitusel on suur mõju kohtunike valimisele ja karjäärile ning see aitab kaitsta õigusriiki.

ELi tasandil on Euroopa Komisjon alates 2011. aastast pakkunud ELi õigusele keskenduva õiguslase koolituse üldist strateegilist raamistikku, mille viimases versioonis² keskendutakse esmasele koolitusele, mille seost õigusriigi põhimõttega arutati konverentsil, mis korraldati koos nõukogu eesistujariigi Prantsusmaaga 2022. aasta kevadel³. Praktilise rakendamise osas edendab Euroopa õiguslase koolituse võrgustik Euroopa kohtusüsteemis toimuvat koolitust ja teadmiste vahetust, samas kui Euroopa Õigusakadeemia ja Euroopa Avaliku Halduse Instituut (EIPA-Luxembourg) aitavad konkreetsetl parandada teadmisi ELi õigusest, sealhulgas kohtusüsteemis. Euroopa õiguslase koolituse strateegiaga edendatakse kõigi õigusemõistmisega seotud kutsealade esindajate koolitamist, kes koos kohtusüsteemiga aitavad kaasa õigusriigi kultuuri ülesehitamisele kohtusüsteemides ja tagavad tõhusa juurdepääsu õigusemõistmisele. Strateegias kutsutakse üles aktiivselt kaasama selliseid sidusrühmi nagu Euroopa Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu, Euroopa Juristide Fond, Euroopa Liidu Notariaatide Nõukogu ja Euroopa Kohtutäiturite Liit. Lisaks jälgib komisjon aastaaruannete⁴ kaudu õiguspraktikute osalemist ELi õiguse alases koolituses.

² Praegu „Õigusemõistmise tagamine ELis – Euroopa õiguslase koolituse strateegia aastateks 2021–2024“ (13704/20).

³ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/conference_report-initial_training_of_justice_professionals_serving_the_rule_of_law-en.pdf

⁴ Euroopa õiguslase koolituse aastaaruanded, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat, Euroopa Komisjon, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/european-judicial-training-2021-2nd_edition.pdf

ELi õigusemõistmise tulemustabeli kaudu on juba mitu aastat esitatud näitajaid õiguslase koolituse teatavate aspektide kohta⁵. Oma iga-aastastes õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes vaatleb komisjon ka liikmesriikides toimunud asjakohaseid arenguid õiguslase koolituse valdkonnas, mis kajastuvad vastavates riike käsitlevates peatükkides⁶. Lisaks eraldati õigusprogrammi kaudu 17,7 miljonit eurot, et toetada õigusala töötajate koolitamist ELi tsiviil- ja kriminaalõiguse, põhiõiguste alaste õigusaktide, liikmesriikide õigussüsteemide ja õigusriigi põhimõtte kohaldamise valdkonnas⁷. Mõnes liikmesriigis on õiguslase koolituse parandamiseks eraldatud täiendavaid vahendeid ka riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega.

Justiitsministrid on korduvalt kinnitanud, et õiguslane esmane ja täienduskoolitus aitab kaasa vastavate kohtusüsteemide tõhususele, kvaliteedile ja sõltumatusele. Samuti jõudsid nad ühisele seisukohale, mida kajastati viimati nõukogu 2021. aasta järeldustes „Õiguspraktikute koolituse edendamine“,⁸ et õiguslane koolitus suurendab vastastikust usaldust, mis on tsiviil- ja kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö jaoks hädavajalik.

Arvestades, et kõik need elemendid on Euroopa õigusriigi kultuuri lahutamatu osa, võttes arvesse nõukogu iga-aastast õigusriigidialoogi ja pärast 20. septembri horisontaalset arutelu üldasjade nõukogus julgustatakse ministreid arutama järgmisi küsimusi.

⁵ 2022. aasta ELi õigusemõistmise tulemustabel (9304/22 + ADD 1).

⁶ [2022. aasta aruanne õigusriigi kohta. Teatis ja riike käsitlevad peatükid, Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](#) (vt 11408/22 + ADD 1–28).

⁷ 2022. aasta ELi õigusemõistmise tulemustabel (9304/22 + ADD 1).

⁸ 6926/21 + COR 1

- 1. Kuidas tagavad liikmesriigid Euroopa õiguslase koolituse strateegias aastateks 2021–2024 seatud ambitsioonikaid eesmärke arvesse võttes kohtunike täienduskoolituses osalemise kõrge taseme? Kas riiklikul tasandil rakendatakse meetmeid õiguslases koolituses osalemise jälgimiseks ning selle mõju ja tõhususe hindamiseks?*
 - 2. Kuidas on vabatahtlik või kohustuslik õiguslane täienduskoolitus seotud kohtunike karjääriarenguga üldiselt või seoses nende ametisse asumisega kohtu juhtimisega seotud ülesannete täitmisel? Kas esineb tajutavaid pingeid seoses koolitusel osalemise kohustuse ja kohtunike sõltumatusega?*
-